

ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 336.7(477)

ШУЛЬГА Наталія, д. е. н., професор, завідувач кафедри банківської справи
КНТЕУ

РЕФІНАНСУВАННЯ БАНКІВ УКРАЇНИ

Проаналізовано сучасні тенденції рефінансування банків України та виявлено ключові проблеми. Розроблено пропозиції щодо удосконалення рефінансування банків з метою підтримки їх ліквідності та стимулювання економічного зростання через кредитування підприємств реального сектора економіки.

Ключові слова: рефінансування, ставка рефінансування, стабілізаційний кредит, кредит для збереження ліквідності, кредит рефінансування шляхом проведення тендера, РЕПО, кредитний аукціон.

Шульга Н. Рефинансирование банков Украины. Проанализированы современные тенденции рефинансирования банков Украины и выявлены ключевые проблемы. Разработаны предложения по совершенствованию рефинансирования банков с целью поддержки их ликвидности и стимулирования экономического роста посредством кредитования предприятий реального сектора экономики.

Ключевые слова: рефинансирование, ставка рефинансирования, стабилизационный кредит, кредит для сохранения ликвидности, кредит рефинансирования путем проведения тендера, РЕПО, кредитный аукцион.

Постановка проблеми. Рефінансування є ключовим інструментом монетарної політики центральних банків для забезпечення ліквідності банків при незбіганні строків залучення і розміщення ресурсів. Особливо гостро проблема ліквідності банків постала під час світової фінансової кризи 2008–2009 рр., а також нової її хвилі в Україні протягом 2014–2015 рр. внаслідок анексії Криму та військових дій на сході країни.

Різке погіршення економічної ситуації в Україні, що виявилось у падінні ВВП, зростанні дефіциту бюджету та розмірів державного внутрішнього і зовнішнього боргу, негативному сальдо платіжного балансу, різкому знеціненні національної валюти, зменшенні обсягів золотовалютних резервів та суттєвому підвищенні процентних ставок, обумовило панічні настрої населення та суб'єктів господарювання. Банківська паніка призвела до раптового відтоку значного обсягу коштів з банківського сектора. В цих складних умовах практично усі

банки відчули гостру потребу в ліквідних коштах, яка могла б бути задоволена лише Національним банком України як кредитором останньої інстанції. Завдяки кредитам НБУ вдалося налагодити безперервність розрахунків в економіці та здійснити регулювання грошово-кредитного ринку через кредитний та процентний канали.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі ведеться активна полеміка щодо використання коштів рефінансування НБУ не тільки для підтримки ліквідності, але й активізації ділової активності шляхом виділення коштів банкам на кредитування економіки. Цій проблемі присвячено наукові дослідження, авторами яких є як зарубіжні вчені, зокрема Є. Богопольська, В. Родичева, Є. Измакова, В. Кузнєцова [1–4], так і вітчизняні – Н. Демчук, С. Непомящій, Б. Адамик, С. Буковинський, О. Кузьмак, О. Барановський [5–10] та ін.

Попри наявність окремих наукових доробок, залишаються невирішеними проблеми підвищення результативності рефінансування банків НБУ, налагодження управління ризиками центрального банку в цій сфері, підвищення відповідальності банків стосовно оприлюднення неправдивої інформації щодо виконання економічних нормативів тощо. Наукова та практична значущість цих та інших проблем обумовлює важливість і необхідність проведення цього наукового дослідження.

Метою статті є аналіз практики рефінансування банків через кредитний канал НБУ, ідентифікація ключових проблем та розробка рекомендацій щодо його удосконалення. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- дослідити сучасні тенденції рефінансування банків шляхом надання їм кредитів Національним банком України;
- виявити ключові проблеми рефінансування банків через кредитний канал НБУ;
- розробити пропозиції, спрямовані на удосконалення політики НБУ щодо рефінансування банків.

Об'єктом дослідження є процес рефінансування банків Національним банком України як кредитором останньої інстанції.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використано методи порівняння, табличний, індукції та дедукції.

Результати дослідження. Недовіра суспільства до банківської системи країни, що спричиняє масове зняття коштів з депозитних рахунків банків та неможливість залучення ними дешевих ресурсів на міжнародних фінансових ринках; дестабілізацію з ринку міжбанківських кредитів, призвели до дефіциту ліквідності банків, який був покритий НБУ. Протягом 2014–2015 рр. НБУ провів безпрецедентну кампанію підтримки ліквідності банків через надання їм рефінансування на суму 132.9 млрд грн (*табл. 1*). Це дало змогу певною мірою стабілізувати ситуацію на фінансовому ринку України.

Таблиця 1

Обсяги та структура операцій НБУ щодо рефінансування банків строком більше 30 календарних днів протягом 2014–2015 рр.*

Вид операції рефінансування	2014		2015	
	Фактично надано, тис. грн	Частка, %	Фактично надано, тис. грн	Частка, %
Кредит для збереження ліквідності	23 047 812	19.94	0	0
Кредит рефінансування шляхом проведення тендера	45 113 422	39.02	3 240 000	18.72
Операція прямого РЕПО	19 282 495	16.68	2 320 000	13.74
Стабілізаційний кредит	28 168 840	24.36	11 747 000	67.87
Усього	115 612 570	100	17 307 000	100

*Складено на основі [11; 12].

Внаслідок досягнення відносної стабілізації грошового ринку за 2015 р. обсяг рефінансування НБУ зменшився майже в 6.7 раза, а також змінилась структура кредитів через їх відміну для збереження ліквідності. Зокрема, при абсолютному зменшенні обсягів стабілізаційних кредитів, їх частка зросла майже у 2.8 раза. Ці кредити, на відміну від інших, мають довгостроковий характер і надаються платоспроможним банкам для підтримки ліквідності на строк до двох років. Частка кредитів прямого РЕПО зменшилась у 1.2 раза та кредитів рефінансування шляхом проведення тендера – майже у 2.1 раза. Відбулися також інші зміни, які виявились у розширенні видів та форм забезпечення кредитів НБУ, подовженні строків їх надання тощо. Водночас, сучасна система рефінансування банків України залишається недостатньо дієвою. Така ситуація склалась як з вини банків, так і Національного банку України (далі Регулятора).

З одного боку, акціонери зазвичай недостатньо зацікавлені в реальній докапіталізації банків "живими грошима" та спрямуванні власних коштів на забезпечення їх ефективного функціонування. Низька дохідність, а часто збитковість банківського бізнесу, зростання обсягу прострочених кредитів, а відтак резервів на покриття втрат за сумнівними активами у поєднанні зі нестабільною економічною та політичною ситуацією в країні, а також несприятливим податковим законодавством спонукає банки до проведення операцій за тіншовими технологіями. Мабуть тому виникла парадоксальна ситуація: банки наражаються на високий рівень ризиків, їх власники мають дохідність нижче середньоринкової ставки за депозитами або взагалі не отримують дивідендів, але при цьому добровільно не виходять з банківського бізнесу [13].

Наявність серйозних фінансових дисбалансів у банках, дефіцит ресурсів на ринку, поширеність тіншових схем та дія інших негативних чинників спричиняють зростання нездорового "апетиту" банків до кре-

дитів НБУ. Підвищена потреба в коштах рефінансування обумовлена як об'єктивними причинами, так і прагненням окремих банків ще до моменту їх банкрутства вивести кошти за межі України або отримати прибуток завдяки нецільовому використанню кредитів Регулятора, зокрема шляхом валютних спекуляцій. Яскравим є приклад з "Єврогазбанком", який у 2014 р. надав НБУ завідомо неправдиві документи з метою отримання кредиту рефінансування для підтримки ліквідності. На основі цих документів НБУ виділив банку 299 млн грн у вигляді кредиту, який керівництво установи встигло вивести з банку до банкрутства [14].

З іншого боку, Регулятор проводить неефективну політику рефінансування банків, що виявляється в такому.

По-перше, НБУ виділяє значні кошти рефінансування та одночасно активно ліквідує проблемні банки, що отримали кредити в значних розмірах. Створюється враження, що центральний банк або свідомо йде на кредитування нежиттєздатних банків, або нездатний своєчасно виводити з ринку проблемні банки, що в цілому негативно впливає на стабільність вітчизняної банківської системи.

Нераціональне спрямування кредитних ресурсів НБУ має прояв у наданні додаткових кредитних траншів безнадійним банкам. Яскравою ілюстрацією цього твердження є той факт, що між датами останнього траншу та введення тимчасової адміністрації банку проходить незначний проміжок часу (табл. 2).

Таблиця 2

Рефінансування НБУ банків, по яких спостерігається найкоротший період між датами останнього кредитного траншу і введення тимчасової адміністрації та їх ліквідації протягом 2014–2015 рр. *

Назва банку	Сума останнього траншу рефінансування, тис. грн	Кількість днів від дати останнього траншу рефінансування до дати:	
		запровадження тимчасової адміністрації	початку процедури ліквідації
АТ "Брокбізнесбанк"	2 000 000	19	119
ПАТ "Банк Форум"	422 000	78	172
ПАТ "Банк "Київська Русь"	59 670	44	163
ПАТ "ВіЕйБі Банк"	1 200 000	42	161
ПАТ "Укрбізнесбанк"	152 500	51	170
ПАТ "АКБ Банк"	52 000	78	169
ПАТ "БГ Банк"	48 000	79	170
ПАТ "Банк Камбіо"	12 000	77	164

* Складено автором на основі [11; 12; 15].

Дані *табл. 2* дають підставу стверджувати, що Регулятор не оцінив доцільність надання наступних траншів рефінансування про-

блемним банкам. Якщо банки не можуть подолати серйозні проблеми з ліквідністю, не варто витратити ресурси на її підтримку. Постійне рефінансування проблемних банків призводить до підвищення рівня морального ризику Регулятора, оскільки інші банки розраховують на аналогічну допомогу та знижують увагу до власних ризикових позицій.

По-друге, НБУ не встановлені критерії розподілу ресурсів рефінансування між банками та його обсягів, що надаються в "одні руки". Високий рівень концентрації ресурсів рефінансування, наданих одному або кільком банкам, генерує для центрального банку суттєві ризику (табл. 3).

Таблиця 3

Концентрація кредитів рефінансування НБУ строком більше 30 календарних днів по восьми банках України в 2014–2015 рр. *

Назва банку	Сума, тис. грн		Частка, %	
	2014	2015	2014	2015
АБ "Укргазбанк"	6 214 174	520 000	5.37	3.00
АТ "Дельта банк"	10 166 289	–	8.79	–
АТ "Ощадбанк"	24 158 922	–	20.9	–
ПАТ КБ "Приватбанк"	20 809 140	9 700 000	18	56.05
ПАТ "ВіЕйБі банк"	5 535 039	–	4.78	–
АТ "Укрексімбанк"	5 120 000	2 400 000	4.43	13.87
ПУАТ "Фідобанк"	1 578 910	441 768	1.37	2.55
АТ "Банк"Фінанси та Кредит"	1 650 000	1 450 000	1.43	8.38
Усього	75 232 474	14 511 768	65.07	83.85
Інші банки	40 380 096	2 795 232	34.93	16.15
Усього по банківській системі	115 612 570	17 307 000	100	100

*Складено на основі [11; 12].

У 2014 р. найбільший обсяг рефінансування припадає на АТ "Ощадбанк" і ПАТ КБ "Приватбанк", а в 2015 р. – на ПАТ КБ "Приватбанк" та АТ "Укрексімбанк". На вісім банків України в 2014 р. припадало 65 %, а в 2015 р. майже 84 % від загального обсягу кредитів НБУ.

По-третє, Регулятор віддавав пріоритет у кредитуванні найбільшим банкам (переважно тим, що належать до першої групи), що є цілком природним, оскільки банкрутство одного або двох з них може призвести до ланцюгової реакції неплатоспроможності багатьох суб'єктів господарювання, а відтак, до дестабілізації фінансового ринку. Не заперечуючи першочерговості рефінансування найбільших банків, доречно подбати також про малі банки. Однак малим банкам НБУ надає незначну кредитну підтримку.

Великий банк не завжди має хорошу фінансову репутацію, а малий – погану. В окремі періоди часу малі банки відчувають гострий дефіцит ліквідності. Але у малих банків обмежені можливості щодо залучення коштів для підтримки ліквідності за прийнятною ціною на міжбанківському кредитному ринку в Україні, який має чітко ви-

ражену сегментацію. Труднощі залучення ресурсів на міжбанку та в НБУ як кредитора останньої інстанції призводять до втрати ліквідності малих банків, що спричиняє їх масові банкрутства. Така практика рефінансування малих банків є хибною, адже вони мають відігравати важливу роль у розбудові економіки України через кредитну підтримку малого і середнього бізнесу [13].

По-четверте, через рефінансування фактично здійснюється кредитування уряду. Державним банкам, зокрема АТ "Ощадбанк", АТ "Укр-ексімбанк" та Укргазбанку, які є активними покупцями державних цінних паперів, в 2014 р. надано рефінансування в розмірі 31 % від його сукупного обсягу. Нові порції рефінансування також часто отримують банки, що не повністю розрахувалися за старими боргами, але у великих обсягах купують ОВДП. Деякі банки, які ще не погасили попередню заборгованість, отримують нові кредити. Така політика центрального банку призводить до розвитку інфляційних процесів і створює перешкоди для економічного зростання країни.

По-п'яте, банки здійснюють постійний пошук поповнення ресурсів за тіньовими схемами з метою виконання обов'язкових нормативів. У публічних річних звітах окремі банки в 2014 р. показували формальне виконання обов'язкових нормативів ліквідності (інколи зі значним перевищенням фактичного значення над нормативним). Наявні випадки, коли спостерігалися затримка платежів, обмеження видачі коштів фізичним особам, збої в поповненні готівкою банкоматів, а оприлюднені нормативи ліквідності свідчили про благополуччя банків. У той же час НБУ ніби не помічав, що банки публічно надають неправдиву інформацію щодо стану їх ліквідності, що підриває довіру до Регулятора з боку суспільства.

По-шосте, розширення спектра низьколіквідної застави по кредитах НБУ в умовах затяжної економічної кризи в Україні створює загрозу неповного повернення їх у випадку неплатоспроможності банків-отримувачів.

З метою удосконалення рефінансування банків України НБУ як кредитором останньої інстанції пропонується здійснити такі заходи.

Встановити солідарну відповідальність акціонерів за недостатність ліквідності та капіталу банків, а також якість забезпечення ними корпоративного управління.

Розробити документ "Політика рефінансування банків НБУ". У цьому документі необхідно виокремити поточні та стратегічні цілі політики рефінансування банків: перші мають бути спрямовані на підтримку ліквідності банків, а другі – на стимулювання економічного зростання країни через механізм активізації кредитування реального сектора економіки. Політика рефінансування банків НБУ має базуватись на принципах, як сформульованих Регулятором (кредити рефінансування надаються лише в межах визначених монетарних параметрів, лише платоспроможним банкам, під надійне забезпечення за

винятком овернайту без забезпечення та на платній основі), так і розширених в авторській інтерпретації, а саме:

рівнонапруження – усі банки, незалежно від їх розміру, повинні мати однаковий доступ до рефінансування;

цільового використання – слід розробити механізм протидії проведенню банками спекулятивних операцій з коштами рефінансування; заборонити банкам, що отримали рефінансування, виступати кредиторами на міжбанківському ринку;

пріоритетності – при рефінансуванні необхідно віддавати перевагу системоутворюючим банкам, але кошти виділяти в межах встановлених лімітів з урахуванням загальної заборгованості банку за усіма кредитами НБУ;

селективного вибору – доречно створювати певні пільгові умови для отримання рефінансування банків, які обслуговують важливі для економіки України підприємства. Наприклад, для стимулювання розвитку експортоорієнтованих галузей розширити обсяги рефінансування для банків, які кредитують підприємства, що активно експортують продукцію. До того ж пропонується розширити перелік застави за кредитами рефінансування банкам, що кредитують малий та середній бізнес;

об'єктивності та своєчасності – доцільно забезпечити своєчасне та обгрунтоване надання коштів рефінансування банкам, що сприятиме вчасній підтримці їх ліквідності;

транспарентності – варто створити прозорі умови підтримки ліквідності вітчизняних банків, визначити критерії та порядок, які дозволять брати участь у рефінансуванні усім банкам незалежно від масштабів їх діяльності; визначити перелік інформації щодо умов рефінансування банків, яка має бути оприлюднена центральним банком на його сайті.

Політика рефінансування центрального банку, з одного боку, має бути спрямована на лібералізацію цього процесу завдяки розширенню спектру інструментів, заставного забезпечення, впровадження ринкових підходів до розміщення кредитних ресурсів НБУ шляхом проведення кредитних аукціонів; з іншого – бути більш жорсткою в частині застосування штрафних санкцій за нецільове використання коштів (наприклад, банк, який допустив нецільове використання коштів, не має права в подальшому отримувати кредити НБУ), встановлення лімітів максимальної суми рефінансування на один або два банки, а також "пов'язані" банки [13].

Для підтримки макроекономічної та фінансової стабільності в країні політика рефінансування НБУ має бути узгоджена не тільки з ключовими позиціями монетарної політики, але й напрямками економічного розвитку країни та фінансовою політикою уряду. Кредитна експансія центрального банку без чіткого визначення векторів економічного розвитку країни, ефективної бюджетно-податкової та моне-

тарної політик призведе лише до короткострокового ефекту макрофінансової стабільності.

Сформувати ефективну систему ризик-менеджменту, яка б забезпечила дієве управління ризиками Регулятора у сфері рефінансування банків. У контексті зазначеного ризик-менеджер центрального банку має:

- визначати обсяги рефінансування та оцінювати ризики, пов'язані з ним, з урахуванням глибини фінансового стресу, з яким зіткнулась економіка країни та її банківська система;

- оцінювати потенційні потреби системно важливих банків у рефінансуванні при базовому та песимістичному варіанті розвитку економіки країни та банківського сектора. Базовий варіант має ґрунтуватися на офіційних даних щодо макроекономічного розвитку України на майбутній період, а песимістичний – виходити з ситуації, що акціонери не бажають вносити додаткові кошти в капітал банків унаслідок високого рівня ризиків та низьких дивідендів, а також зростання вимог центрального банку; іноземні інвестори радше будуть залишати вітчизняний ринок; отримання прибутку в банківському бізнесі буде ускладнено найближчим часом через падіння темпів економічного розвитку економіки, погіршення якості банківських активів, а відтак, зростання обсягів резервних відрахувань; зниження курсу гривні до долара США тощо;

- розраховувати показник системного стресу банківської системи як імовірність дефолту двох або більше найпотужніших банків країни. НБУ доречно розробити комплекс дій реагування на системні стреси, які призводять до гострої нестачі ліквідності в банківському секторі країни;

- здійснювати моделювання прогнозованого розміру облікової ставки та ставки рефінансування з урахуванням інфляційних очікувань, прогнозів зміни темпів ВВП, грошової маси та грошової бази, курсу гривні до ключових іноземних валют, а також дії інших ризик-факторів. Результати моделювання враховувати при розробці політики рефінансування центрального банку;

- розробити індивідуальні ліміти рефінансування на один та "пов'язані" банки та налагодити контроль за їх дотриманням;

- розрахувати обґрунтований ліміт сукупної заборгованості за коштами рефінансування, що не перевищують N-кратну величину власного капіталу банку; причому за умови, що банк не допускає його від'ємного значення [13].

Забезпечити контроль з боку НБУ за правдивістю оприлюднених нормативів ліквідності, змінивши при цьому порядок їх визначення. Зокрема, нормативи ліквідності повинні щоквартально оприлюднюватись не на конкретну звітну дату, а в середньому за квартал. Такий підхід корисний для зовнішніх користувачів інформації. Він дозволить уникнути практики недостовірного відображення стану ліквідності банку шляхом так званого поліпшення відповідних нормативів. Ре-

гулятору доречно поміркувати про зменшення значення нормативів ліквідності, оскільки більшість банків у публічній звітності показують значне перевищення фактичного значення показників ліквідності над нормативними. На практиці реальна ситуація виглядає зовсім інакше.

Надати банкам можливість формувати єдиний пул забезпечення за кредитами центрального банку, що дозволить уникнути прив'язки конкретного забезпечення до кожного виду рефінансування і в межах сформованого пулу здійснювати заміну одних видів активів на інші, а НБУ – лише контролювати співвідношення між вартістю забезпечення та заборгованістю банків за кредитами рефінансування. При цьому важливо налагодити правильну оцінку забезпечення як при прийнятті рішення щодо надання кредитів банкам, так і протягом терміну його використання, що зменшить ризик неповернення кредитів НБУ.

Впровадження зазначених заходів підвищить результативність рефінансування банків з боку Регулятора [13].

Висновки. Вперше запропоновано розробити документ "Політика рефінансування банків НБУ" та розширено спектр його принципів.

Розроблено комплекс рекомендацій щодо удосконалення рефінансування банків України, зокрема: запропоновано сформувати ефективну систему ризик-менеджменту, яка б забезпечила дієве управління ризиками центрального банку в сфері рефінансування банків; забезпечити контроль з боку НБУ за правдивістю оприлюднених нормативів ліквідності, змінивши при цьому порядок їх визначення; надати банкам можливість формувати єдиний пул забезпечення кредитів центрального банку, що надасть можливість спростити процедуру рефінансування банків та посилити контроль за співвідношенням між вартістю забезпечення та заборгованістю банків перед Регулятором. Реалізація цих заходів сприятиме своєчасному й повному задоволенню потреб банків у коштах для підтримки ліквідності, а також економічному зростанню країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богопольская Е. В. Совершенствование системы рефинансирования / Е. В. Богопольская // Банковское дело. — 2007. — № 4. — С. 36–40.
2. Родичева В. Б. Эволюционная парадигма политики рефинансирования центрального банка Российской Федерации [Электронный ресурс] / В. Б. Родичева // Современные проблемы науки и образования. — 2014. — № 6. — Режим доступа : <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=15917>.
3. Измалкова Е. А. Центральный банк в системе рефинансирования коммерческих банков / Е. А. Измалкова // Вестн. ОГУ. — 2010. — № 13 (119). — С. 168–173.
4. Кузнецова В. В. Банк России как кредитор последней инстанции / В. В. Кузнецова // Банковское дело. — 2015. — № 4. — С. 6–14.
5. Демчук Н. І. Регуляторна політика НБУ в кризовий період: проблеми і перспективи / Н. І. Демчук // Молодий вчений. — 2015. — № 2 (17). — С. 51.

6. *Непомяцій С. М.* Удосконалення механізму рефінансування банків в Україні в період світової фінансової кризи / С. М. Непомяцій // Наук. вісн. Одес. економ. ун-ту. — 2009. — № 19 (97). — С. 27–37.
7. *Адамик Б. П.* Діяльність Національного банку України як регулятора стабільності банківської системи / Б. П. Адамик // Вісн. Донець. нац. ун-ту. — 2010. — № 1. — С. 274–278. — (Серія : Економіка і право).
8. *Буковинський С. А.* Досвід використання інструментів рефінансування в монетарній політиці Європейського центрального банку / С. А. Буковинський, В. Корнівська // Вісн. Нац. банку України. — 2010. — № 3. — С. 7–13.
9. *Кузьмак О. М.* Забезпечення стійкості банківської системи шляхом рефінансування / О. М. Кузьмак. Фінансова система України : наук. зап. — 2010. — Вип. 13. — С. 293–294. — (Серія: "Економіка").
10. *Барановський О.* Антикризові заходи урядів і центральних банків зарубіжних країн / О. Барановський // Вісн. Нац. банку України. — 2009. — № 4. — С. 8–19.
11. *Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс].* — Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=98788.
12. *Інформація про надані Національним банкам України банкам кредити на строк більше 30 календарних днів у 2015 р. [Електронний ресурс].* — Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=14549388&cat_id=37650.
13. *Шульга Н. П.* Рефінансування банків України : проблеми і шляхи їх розв'язання // Політика національного України щодо подолання фінансово-економічної кризи і формування монетарних передумов розвитку економіки : матеріали науково-практ. конф., м. Київ, 5–6 лист. 2015 р. ; ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана" ; ДВНЗ "Університет банк. справи"; Громадська рада при НБУ : Асоц. укр. банків; відп. ред. С. М. Аржевітін. — Київ : ДВНЗ "Ун-т банк. справи". — 2016. — С. 547–253.
14. *Ухвала Печерського суду м. Києва : справа № 757/710/16-к [Електронний ресурс].* — Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54918689>.
15. *Банки України [Електронний ресурс].* — Режим доступу : <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation>.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2016.

Shulga N. Refinancing of banks of Ukraine.

Background. Refinancing of banks is the key tool of monetary policy of the central banks for ensuring liquidity of banks during discrepancy of terms of attraction and placement of resources. Especially sharply this problem arises at financial instability.

The ***aim*** of the article (research) is the analysis of practice of refinancing of banks via the credit channel of NBU, identification of key problems and development of recommendations for its improvement.

Materials and methods. In the course of research comparison, tabular, induction and deduction methods were used.

Results. Key problems of refinancing of banks via the credit channel of NBU are identified. The complex of recommendations about improvement of refinancing of banks of Ukraine is developed, in particular, it is offered to create effective system of a risk management in the sphere of refinancing of banks; to provide rigid control from NBU of truthfulness of the published standards of liquidity, having changed thus an order of their definition; to give to banks opportunity to form a uniform pool of providing the credits of the central bank. Realization of these measures, in our opinion, will promote timely and full satisfaction of needs of banks for means for liquidity maintenance, and also to their effective use.

Conclusion. For the first time it is offered to develop the document "Policy of Refinancing of Banks by NBU" which should be based on the principles of equal tension, target use of priority, selective choice, objectivity, timeliness and transparency.

The stated conceptual provisions demand further scientific research in the direction of banks refinancing policy change of Ukraine, in particular, at establishment of standards of credit risk for borrowing banks and effective penalties for inappropriate use of the credits of NBU by banks.

Keywords: refinancing, refinancing rate, stabilization credit, credit for liquidity preservation, refinancing credit by carrying out the tender, repo, credit auction.

REFERENCES

1. Bogopol'skaja E. V. Sovershenstvovanie sistemy refinansirovanija / E. V. Bogopol'skaja // Bankovskoe delo. — 2007. — № 4. — С. 36–40.
2. Rodicheva V. B. Jevoljucionnaja paradigma politiki refinansirovanija central'nogo banka Rossijskoj Federacii [Elektronnyj resurs] / V. B. Rodicheva // Sovremennye problemy nauki i obrazovanija. — 2014. — № 6. — Rezhym dostupu : <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=15917>.
3. Izmalkova E. A. Central'nyj bank v sisteme refinansirovanija kommercheskih bankov / E. A. Izmalkova // Vestn. OGU. — 2010. — № 13 (119). — S. 168–173.
4. Kuznecova V. V. Bank Rossii kak kreditor poslednej instancii / V. V. Kuznecova // Bankovskoe delo. — 2015. — № 4. — S. 6–14.
5. Demchuk N. I. Reguljatorna polityka NBU v kryzovyj period: problemy i perespektyvy / N. I. Demchuk // Molodyj vchenyj. — 2015. — № 2 (17). — S. 51.
6. Nepomjashhij S. M. Udoskonalennja mehanizmu refinansuvannja bankiv v Ukrai'ni v period svitovoi' finansovoi' kryzy / S. M. Nepomjashhij // Nauk. visn. Odes. ekonom. un-tu. — 2009. — № 19 (97). — S. 27–37.
7. Adamyk B. P. Dijal'nist' Nacional'nogo banku Ukrai'ny jak reguljatora stabil'nosti bankivs'koi' systemy / B. P. Adamyk // Visn. Donec'. nac. un-tu. — 2010. — № 1. — S. 274–278. — (Serija : Ekonomika i pravo).
8. Bukovyns'kyj S. A. Dosvid vykorystannja instrumentiv refinansuvannja v monetarnij polityci Jevropejs'kogo central'nogo banku / S. A. Bukovyns'kyj, V. Kornivs'ka // Visn. Nac. banku Ukrai'ny. — 2010. — № 3. — S. 7–13.
9. Kuz'mak O. M. Zabezpechennja stijkosti bankivs'koi' systemy shljahom refinansuvannja / O. M. Kuz'mak. Finansova systema Ukrai'ny : nauk. zap. — 2010. — Vyp. 13. — S. 293–294. — (Serija: "Ekonomika").
10. Baranovs'kyj O. Antykryzovi zahody urjadiv i central'nyh bankiv zarubizhnyh krajin / O. Baranovs'kyj // Visn. Nac. banku Ukrai'ny. — 2009. — № 4. — S. 8–19.
11. Oficijnyj sajт NBU [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=98788.
12. Informacija pro nadani Nacional'nym bankam Ukrai'ny bankam kredyty na strok bil'she 30 kalendarnyh dniv u 2015 r. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=14549388&cat_id=37650.
13. Shul'ga N. P. Refinansuvannja bankiv Ukrai'ny : problemy i shljahy i'h rozv'jazannja // Polityka nacional'nogo Ukrai'ny shhodo podolannja finansovo-ekonomichnoi' kryzy i formuvannja monetarnyh peredumov rozvytku ekonomiky : materialy naukovoprakt. konf., m. Kyi'v, 5–6 lyst. 2015 r. ; DVNZ "Kyivs'kyj nac. ekon. un-t im. V. Get'mana" ; DVNZ "Universytet bank. spravy"; Gromads'ka rada pry NBU : Asoc. ukr. bankiv; vidp. red. S. M. Arzhevitin. — Kyi'v : DVNZ "Un-t bank. spravy". — 2016. — S. 547–253.
14. Uhvala Pechers'kogo sudu m. Kyjeva : sprava № 757/710/16-k [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54918689>.
15. Banky Ukrai'ny [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation>.